

Energimyndighetens titel på projektet – svenska Etableringsfas för ett strategiskt innovationsprogram för smarta och hållbara städer	
Energimyndighetens titel på projektet – engelska Establishment phase of a strategic innovation programme for smart and sustainable cities	
Universitet/högskola/företag KTH	Avdelning/institution Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad (ABE)
Adress Brinellvägen 8	
Namn på projektledare Olga Kordas	
Namn på ev övriga projektdeltagare [Klicka här och skriv]	
Nyckelord: 5-7 st Smarta hållbara städer, digitalisering för energiomställning, energi- och klimatmål, hållbar tillväxt, hållbara energisystem för städer,	

Förord

Detta projekt har genomförts tack vare engagerat deltagande av programmets medlemmar och andra aktörer i partnerskapsmöten, gemensamma workshops, utvecklingsgruppsmöten, arbete i ledningsgruppen och i styrgruppen.

Styrgrupp för projektet har bestått av följande ledamöter: Allan Larsson ElectriCITY, Anna Ledin Göteborgs stad, Catarina Naucler Fortum, Gunnar Björkman Stockholms stad, John Rune Nielsen RISE, Kerstin Åkerwall Malmö stad, Mikael Östling KTH, Mikael Anneroth Ericsson, Ulf Ceder Scania, Lena Neij LU, Johan Gammelgård Umeå stad.

Etableringsfasen av det strategiska innovationsprogrammet har genomförts med stöd från Vinnova, Energimyndigheten och Formas, där Energimyndigheten är huvudansvarig myndighet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Summary	2
Inledning/Bakgrund	3
Genomförande.....	5
Resultat	6

Sammanfattning

Syftet med det finansierade projektet har varit att genomföra etableringsfasen för ett strategiskt innovationsprogram och det arbete som har genomförts är en förberedelse för programstarten av Viable Cities.

Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram och har som främsta mål att bidra till forskning och innovation inom området smarta hållbara städer – som ett led i arbetet att uppnå svenska energi- och klimatmål och stärka förutsättningarna för en hållbar tillväxt. Viable Cities verkar för att informations- och kommunikationsteknik och digitalisering ska utgöra starkt bidragande faktorer för att påskynda omställningen till hållbara energisystem för städer.

Programmet verkar inom fyra sammankopplade fokusområden:

- Livsstil och konsumtion
 - Planering och byggd miljö
 - Mobilitet och tillgänglighet
 - Integrerad infrastruktur
- och med fem temaområden:
- Testbäddar och Living Labs
 - Innovation och entreprenörskap
 - Modeller för finansiering och affärsutveckling
 - Styrning
 - Intelligens, cybersäkerhet och etik

Viable Cities vision är att: Sverige inspirerar till och har en ledande roll i energi- och klimatomställningen genom smarta och hållbara städer.

Viable Cities är en katalysator för nya former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle för att ta fram och nyttiggöra innovation och kunskap för smarta hållbara städer.

Viable Cities tidsram är 2017-2029 och i detta projekt har etableringsfasen genomförts och programbeskrivning tagits fram för de kommande tre åren 2018-2020. Projektet har genomförts med stöd från Vinnova, Energimyndigheten och Formas, där Energimyndigheten är huvudansvarig myndighet. KTH är värdorganisation.

Summary

The purpose of the funded project was to implement the establishment phase of a strategic innovation program. The work carried out and reported here is in preparation for the launch of Viable Cities.

Viable Cities is a strategic innovation program, with the primary objective of contributing to research and innovation in the area of smart sustainable cities - as part of the effort to achieve Swedish energy and climate goals and to strengthen the conditions for sustainable growth. Viable Cities considers that information and communication technologies and digitization should be highly contributing factors to accelerate the transition to sustainable urban energy systems.

The program operates within four interconnected focus areas:

- Lifestyle and consumption
- Planning and built environment
- Mobility and accessibility
- Integrated infrastructure

and with five cross cutting themes:

- Testbeds and Living Labs
- Innovation and entrepreneurship
- Models for financing and business development
- Governance
- Intelligence, cyber security and ethics

Viable Cities vision is that: Sweden inspires and has a leading role in energy and climate transitions through smart sustainable cities.

Viable Cities is a catalyst for new forms of cooperation between cities, business, academia, research institutes and civil society to develop and utilize innovation and knowledge for smart, sustainable cities.

Viable Cities timeframe is 2017-2029 and in this project the establishment phase has been completed and the program description developed for the coming three years 2018-2020. The project has been carried out with the support of Vinnova, Energy Agency and Formas, where the Energy Agency is the main authority. KTH is a host organization.

Inledning/Bakgrund

Viable Cities strategiskt innovationsprogram syftar till forskning och innovation inom området smarta hållbara städer – som ett led i arbetet att uppnå svenska energi- och klimatmål och stärka förutsättningarna för en hållbar tillväxt.

Med namnet Viable Cities syftar vi på *livskraftiga* städer som klarar av att möta framtidens utmaningar. Med människan i centrum och där hon kan leva, arbeta och trivas. Där näringslivet frodas och presterar, politiken styr mot långsiktiga mål och det finns utbildningar och institutioner som utvecklar individ och samhälle.

Viable Cities ser utvecklingen av smarta hållbara städer som en möjliggörare för omställningen till ett nollutsläppsamhälle och verkar för att informations- och kommunikationsteknik och digitalisering ska utgöra starkt bidragande faktorer för att påskynda omställningen.

Verksamhetsområdet som Viable Cities omfattar är **‘Digitalisering för hållbara energisystem för städer, hållbar konsumtion och hållbar tillväxt’**

Viable Cities är ett av flera strategiska innovationsprogram som initierats på områden där Sverige har förutsättningar att både leverera spetsforskning och strategisk samhällsnytta. Programmet samverkar med flera av de andra svenska strategiska innovationsprogrammen (SIP), till exempel Smart Built Environment, Drive Sweden och IoT Sweden. Medan dessa fokuserar på specifika samhällssektorer eller tekniker, utgår Viable Cities från ett holistiskt perspektiv på staden och ser stadsutveckling och digitalisering som starka drivkrafter för medborgarengagemang och omställning till ett hållbart och nollutsläppsamhälle. Programmet verkar inom fyra sammankopplade fokusområden: Livsstil och konsumtion, Planering och bebyggd miljö, Mobilitet och tillgänglighet, Integrerad infrastruktur, och med fem temaområden: Testbäddar och Living Labs, Innovation och entreprenörskap, Modeller för finansiering och affärsutveckling, Styrning, samt Intelligens, cybersäkerhet och etik.

Viable Cities verkar för att stärka innovations-ekosystemet genom att bland annat etablera en arena för öppen och fruktbar diskussion kring nyckelfrågor, kritiskt granska och utvärdera tekniska lösningar, system, regelverk och planer samt utveckla och demonstrera nya lösningar och på längre sikt skapa ett globalt excellensnätverk.

Viable Cities samlar städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle i ett tvärvetenskapligt och transdisciplinärt partnerskap. Programmet är en katalysator för radikalt nya former av samarbete och innovation kring smarta hållbara städer som möjliggör att nya lösningar och expertis kommer till nytta. Resultat från programmet kommer implementeras över hela landet och exporterats till tillväxtmarknader.

Programmets aktörer har enats om följande gemensamma vision:

Sverige ska inspirera till, och ha, en ledande roll i energi-och klimatarbetet genom smarta och hållbara städer.

Ambitionen är att stärka Sveriges roll inom utvecklingen av smarta hållbara städer genom att bygga på landets styrkor inom forskning, innovation och entreprenörskap. Programmet ska driva utvecklingen och ha en ledande position och avser att samarbeta med andra ledande länder och städer för att vara ett nav och etablera ett globalt kompetenscentrum för smarta hållbara städer.

Viable Cities tidsram är 2017-2029 och efter etableringsfasen kommer en första etapp på tre att genomföras med stöd från Vinnova, Energimyndigheten och Formas och med KTH som värdorganisation.

Genomförande

Syftet med projektet är att etablera ett strategiskt innovationsprogram, dvs. det arbete som omfattas i slutrapporten är en förberedelse för programstarten.

Projektet har tagit fram en effektlogik som definierar programmets resultatmål, utfallsmål och effektmål, samt en budget för en första etapp på tre år.

Ett programkontor har etablerats på KTH bestående av programledning (KTH, RISE, LUND uni.) samt funktioner för samordning och kommunikation. Programledning träffas fysiskt eller virtuellt varje vecka. Programledningen har även haft individuella möten med befintliga och potentiella nya parter. Programledning har medverkat i samverkansmöten med regeringskansliets samordnare av samverkansplattformen Smarta Städer, SIP Smart Build Environment, SIP IoT, SIP Drive Sweden och SIP Re:Source. Presenterat SIPen för IQ Samhällsbyggnad genomförandeskott, Innovation Strategy Forum, ElectriCity dagen mm. Programstyrelsen har haft tre styrelsemöten och kommande möten för året är datumsatta. Utvecklingsgruppen som består av temaledare för varje tema/fokusområde har mötts för workshop och gemensam planering av arbetet inom programmet. En organisationshandbok har tagits fram som beskriver verksamhetsstyrningen inom programmet genom att presentera programmets verksamhetsstyrande funktioner samt definiera roller och ansvarsområden. Ett medlemsavtal är framtaget och är under förhandling bland parterna.

Ett kick-off och partnersmöte genomfördes 2017-03-27. ”Upstart och mingle” med över 80 deltagare. Under dagen diskuterades programmets utveckling, medlemskapets innebörd och villkor, effektlogiken, öppna utlysningar och en workshop genomfördes om programmets varumärke.

Programmet har tagit fram ett nytt namn som fungerar som programmets ”varumärke” VIABLE CITIES. En kommunikationsstrategi och årlig kommunikationsplan har tagits fram samt en brandmanual för programmets grafiska profil. En websida är snart publicerad på: www.viablecities.com

Namnet VIABLE CITIES lanserades i samband med programmets seminarium och panelsamtal under Almedalsveckan. I panelen fanns representanter från det politiska ledarskapet i Stockholm, Göteborg, Umeå och Malmö, från företag kopplade till programmet och från forskarvärlden. Seminariet väckte stort intresse och fungerade även som en del av teambuildingen för programmets medlemmar.

Kommunikationsmaterial (rollup och film) har tagits fram och använts i samband med SIP Konferensen ”Samverkan för innovation” den 4 maj och i Almedalen.

Projektansökan Sharing Cities (smarta städer – delningsekonomi) som skickades in på inbjudan av Vinnova till utlysningen inom regeringens Samverkanprogram är beviljad.

Programmets effektlogik och programbeskrivning är uppdaterad i samverkan med programmets medlemmar genom utvecklingsgruppen och programkontoret samt energimyndigheten.

En arbetsplan för arbetet med öppna utlysningar har tagits fram i dialog med Energimyndigheten. Den första utlysningen är planerad att öppna i oktober 2017.

Resultat

- Tagit fram ett tydligt ”varumärke” för programmet i det nya namnet Viable Cities
- Uppdaterat programmets Effektlogik
- Uppdaterat programmets Programbeskrivning
- Genomfört ett första partnermöte 2017-03-27. ”Uppstart och mingle” med över 80 deltagare. Under dagen diskuterades programmets utveckling, medlemskapets innebörd och villkor, effektlogiken, öppna utlysningar och en workshop genomfördes om programmets varumärke.
- Etablerat utvecklingsgruppen och genomfört två utvecklingsgruppsmöten 2017-03-24 och 2017-05-22 med deltagare från de nio tema/fokusområdena. Under mötena diskuterades utvecklingsgruppens roll och ansvar och en längre workshop genomfördes om programmets effektlogik.
- Etablerat programkontor (programledning samt stödfunktioner för samordning och kommunikation)
- Etablerat Programstyrelse och genomfört tre protokollförda styrelsemöten.
- Tagit fram en Organisationshandbok och ett medlemsavtal
- Genomfört ett seminarium under Almedalsveckan
- Ett arbetsplan och första utkast för öppen utlysning #1
- Kommunikationsstrategi och –plan samt en brand manual (inklusive grafisk profil)
- Websida www.viablecities.com
- roll-upp & annat kommunikationsmaterial
- Startat arbetet med en nationell arena genom att bygga upp ”awareness” om Viable Cities hos viktiga aktörer inom området (regeringskansliet, SIPar, IQ mm).

Bilagor

Administrativ bilaga

Programbeskrivning för Viable Cities

Etappbudget för Viable Cities

Effektlogik för Viable Cities

Organisationshandbok för Viable Cities

Medlemsavtal för Viable Cities

Kommunikationsstrategi Version 1.0 för Viable Cities